



KONKURENTSIAMET

## KONKURENTSIAMETI ARUANNE

postiteenuste valdkonnas toimunud arengute ja  
esilekerkinud probleemide ning Konkurentsiameti tegevuse  
kohta nimetatud valdkonnas 2023. aastal

TALLINN 2024

# Sisukord

---

Sissejuhatus .....	2
1. Postside turg.....	3
2. Tegevusluba nõudvad postiteenused.....	4
3. Tegevusluba mittenõudvad postiteenused .....	6
3.1. Kullerpostiteenus .....	6
3.2. Otsepostiteenus .....	8
3.3. Perioodilise väljaande edastamise teenus .....	8
4. UPT osutaja.....	9
4.1. Kuluarvestus.....	10
4.2. UPT tasud .....	10
4.3. UPT allahindlused.....	11
5. UPT ebamõistlikult koormavate kulude katmine .....	11
5.1. UPT makse.....	11
5.2. UPT hüvitis .....	13
6. Postivõrk.....	13
6.1. Postkontorid.....	13
6.1.1. UPT osutaja postkontorid .....	14
6.2. Kirjakastid.....	14
6.3. Ülejäänud juurdepääsupunktid.....	14
7. Järelevalve.....	15
7.1. UPT kirisaadetiste edastamise kvaliteet .....	15
7.2. Järelevalve statistika .....	15
8. Tegevused 2023. aastal .....	16

## Sissejuhatus

---

Postiseaduse § 47 lg 1 kohaselt esitab Konkurentsiamet Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile iga aasta teises kvartalis kirjaliku aruande postiteenuste valdkonnas toimunud arengute ja esilekerkinud probleemide ning ameti tegevuse kohta nimetatud valdkonnas eelmise kalendriaasta jooksul. Aruanne kajastab Konkurentsiameti 2023. aasta tegemisi ja postituru ülevaadet.

2023. aastal majandustegevuse registrist (MTR) kustutati üks kullerpostiteenuse osutaja ja registreeriti neli kullerpostiteenuse osutajat. Mõnel teenuse osutajal oli samal ajal mitu postiteenuse registreeringut. Registreeritud postiteenuse osutajate koguarv oli aasta lõpu seisuga 59.

Edastatud postisaadetiste koguarv langes 2023. aastal 11,3% võrra peamiselt perioodikasaadetiste mahu ja otsepostiteenuste mahu languse tõttu. Postituru kogukäive langes aastaga 6,9% võrra. Enim langesid kullerpostiteenused, kirisaadetise edastamine ja perioodika, mille käive langes tulenevalt vähenenud mahust kirisaadetise edastamisel ning lisaks ei saanud perioodika riigilt 2023. aastal lisatoetust. Universaalse postiteenuse (UPT) käive jäi 2023. aastal võrreldes eelneva aastaga samale tasemele, samas kui UPT maht langes koguni 16,9%.

Kaebusi ja teabenõudeid postiteenuse osutajate tegevuse kohta esitati 2023. aastal 106, mis on 88 võrra vähem kui 2022. aastal. Probleemid olid peamiselt seotud saadetiste kadumise, kahjustumise, kättetoimetamise ja kogumisega.

# 1. Postside turg

Postiseaduse kohaselt jagunevad postiteenused kaheks:

- teenused, mille osutamiseks on vaja taotleda Konkurentsiametilt tegevusluba;
- teenused, mille osutamiseks on vaja tegevus registreerida MTR-is.

Tegevusluba nõudvad teenused on kirisaadetiste ja postipakkide liht-, täht- ja väärtsaadetisena edastamine, samuti UPT osutamine. Kullerpostiteenuse, otsepostiteenuse, perioodilise väljaande edastamise ja muu postiteenuse korral on vaja tegevus lihtsalt registreerida.

AS-il Eesti Post (edaspidi Eesti Post) on tegevusluba nii UPT osutamiseks kui ka siseriiklike ja rahvusvaheliste kirisaadetiste ja postipakkide edastamiseks. NOVA POST Estonia OÜ-l (edaspidi NOVA POST) on tegevusluba siseriiklike ja rahvusvaheliste kirisaadetiste ja postipakkide edastamiseks. AS-il Express Post (edaspidi Express Post) oli tegevusluba siseriiklike kirisaadetiste edastamiseks kuni 18.07.2023.

MTR-is registreeriti 2023. aastal neli uut kullerpostiteenuse osutajat. Samal ajal kustutati MTR-ist üks kullerpostiteenuse osutaja.

Kokkuvõttes oli 2023. aasta lõpu seisuga MTR-is registreeritud 59 postiteenuse osutajat. Mitmed ettevõtjad osutasid korraga mitut postiteenust. Postiteenuse osutajate arv teenuste kaupa on esitatud tabelis 1. Tegemist on MTR-i andmetega, mis tähendab, et mitmel ettevõtjal oli küll registreering, kuid tegelikkuses nad kõik realselt postiteenuseid ei osutanud.

**Tabel 1. Postiteenuse osutajate arv aastatel 2019–2023**

Postiteenus	2019	2020	2021	2022	2023
Universaalne postiteenus	1	1	1	1	1
Kirisaadetise edastamine liht-, täht- ja väärtsaadetisena	2	2	2	2	2
Postipaki edastamine liht-, täht- ja väärtsaadetisena	1	1	1	1	2
Kullerpostiteenus	49	49	49	48	48
Otsepostiteenus	7	7	6	6	6
Perioodilise väljaande edastamine	7	7	6	6	6
Muud postiteenused	14	14	14	14	14

Postiteenuste käive teenuste kaupa on esitatud tabelis 2. Kirisaadetiste ja postipakkide edastamise all on silmas peetud teenuse osutamist tegevusloa alusel (v.a UPT).

**Tabel 2. Postiteenuste käive aastatel 2020–2023 (eurot)**

Postiteenus (€)	2020	2021	2022	2023
Universaalne postiteenus	*	*	*	*
Kirisaadetise edastamine	*	*	*	*
Postipaki edastamine	*	*	*	*
Kullerpostiteenus	111 420 043	151 743 598	157 453 577	147 296 207
Otsepostiteenus	*	*	*	*
Perioodika edastamine	*	*	*	*
Muud postiteenused	*	*	*	*
<b>Kokku</b>	<b>151 102 685</b>	<b>192 388 775</b>	<b>196 170 322</b>	<b>182 242 765</b>

\* Konfidentsiaalne

Muud postiteenused sisaldavad Eesti Posti teenuseid nagu tegevusluba mitterõudev kirja- ja paki edastamise teenus ning postisaadetiste väljastusteadete edastamine. Teiste registreeritud ettevõtjate muu postiteenuse käive oli eeldatavalt null.

Tabelist 2 on näha, et kogu postituru käive langes 2023. aastal võrreldes eelneva aastaga 13,9 mln euro võrra ehk 7,1%. Käivet vähendasid kullerpostiteenus 10,1 mln euro ehk 6,4% võrra ja perioodika edastamine. Seoses koroonaviiruse leviku ajal toimunuga on inimesed jäänud kasutama e-kaubanduse teenuseid. E-kaubandusest ostetud tooted toimetatakse ostjani postiteenuseid kasutades. Käive langes veel kirisaadetise ja postipaki edastamise kategoorias.

Teenuste käibest moodustas kullerpostiteenus 2023. aastal 81% kogukäibest, UPT osakaal oli \*%. Ülejäänud postiteenuste osakaal jäi alla 10%. (vt joonis 1).

\* Konfidentsiaalne

*Joonis 1. Postiteenuste käibe jaotus 2023. aastal (konfidentsiaalne)*

Põhilised teenuse osutajad on jäänud samaks. Tihe konkurents eksisteerib endiselt vaid kullerpostiteenuse turul, kus käive on näidanud eelmised aastad stabiilset kasvu, kuid viimasel aasta on toimunud langus.

## 2. Tegevusluba nõudvad postiteenused

Tegevusluba on nõutav UPT osutamiseks ja kirisaadetiste ning postipakkide edastamiseks liht-, täht- ja väärtsaadetisena (edaspidi MUPT teenused).

Lihtsaadetisena edastatakse kirisaadetis ja postipakk:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale ilma allkirjata;
- mille väärtus on postiteenuse osutajale avaldamata;
- mille kaotsimineku või kahjustumise korral puudub postiteenuse osutajal kohustus maksta hüvitist.

Tähtsaadetisena edastatakse kirisaadetis ja postipakk:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale allkirja vastu või muu isikusamasuse tuvastamist võimaldava tunnuse alusel;
- mille väärtus on postiteenuse osutajale avaldamata;
- mille kaotsimineku või kahjustumise korral maksab postiteenuse osutaja saatjale postiteenuse osutaja eelnevalt määratud garantiisumma.

Väärtsaadetisena edastatakse kirisaadetis ja postipakk:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale allkirja vastu või muu isikusamasuse tuvastamist võimaldava tunnuse alusel;
- mille väärtus on postiteenuse osutajale avaldatud;
- mille kaotsimineku või kahjustumise korral maksab postiteenuse osutaja saatjale tema avaldatud saadetise väärtuse.

Partiisaadetisena edastatakse:

- kirisaadetis, mis antakse saatja poolt postiteenuse osutajale samaaegselt üle edastamiseks vähemalt 100 saajale;

- postipakk, mis antakse saatja poolt postiteenuse osutajale samaaegselt üle edastamiseks vähemalt 25 saajale.

Tegevusloaga postiteenuse osutajaid oli Eestis 2023. aastal kokku kolm. Eesti Post oli UPT osutaja ja pakkus kõiki võimalikke tegevusloaga osutatavaid postiteenuseid. NOVA POST osutab tegevusloaga siseriiklike ja rahvusvaheliste kirisaadetiste ja postipakkide edastamise teenust alates 09.11.2023. Express Post osutas tegevusloaga teenustest siseriikliku kirisaadetise edastamise teenust kuni 18.07.2023.

UPT maht tervikuna langes võrreldes eelneva aastaga 2023. aastal 16,9% (vt tabel 3).

**Tabel 3. UPT teenuste mahud aastatel 2019–2023 (saadetist)**

Postiteenus (tk)	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Riigisisened mahud</i>					
Lihtkirja edastamine	1 852 409	1 584 356	1 400 123	1 180 524	949 812
Tähtkirja edastamine	58 527	41 692	28 186	15 260	16 719
Väärtkirja edastamine	4 408	5 224	7 516	14 518	5 499
Tähtpaki edastamine	110 898	82 326	67 862	55 073	42 346
Väärtpaki edastamine	150	125	108	83	45
<i>Rahvusvahelised mahud riigist välja</i>					
Lihtkirja edastamine	709 009	389 224	334 888	326 099	293 588
Tähtkirja edastamine	193 444	187 022	150 591	131 413	117 600
Väärtkirja edastamine	156	181	116	135	164
Tähtpaki edastamine	89 785	106 550	122 438	134 068	119 675
Väärtpaki edastamine	562	618	502	1 864	464
<i>Rahvusvahelised mahud riiki sisse</i>					
Lihtkirja edastamine	9 113 337	6 923 842	5 655 370	2 998 837	2 472 477
Tähtkirja edastamine	366 008	351 897	318 255	167 123	155 575
Väärtkirja edastamine	709	415	403	366	395
Tähtpaki edastamine	74 349	75 056	77 720	25 897	25 257
Väärtpaki edastamine	912	918	486	479	511
<b>Kokku</b>	<b>12 574 663</b>	<b>9 749 446</b>	<b>8 164 564</b>	<b>5 051 739</b>	<b>4 200 127</b>

Peamine langus toimus rahvusvaheliste riiki sisenevate ja riigisiseste lihtkirjade osas. Edastatud siseriiklike postipakkide arv oli oluliselt madalam võrreldes eelneva aastaga ja on pidevas languses. Seda eelkõige pakiautomaatide, mille kaudu osutatav teenus ei kuulu UPT koosseisu, alternatiivi tõttu.

Kirisaadetisi ja postipakke saab tegevusloa alusel edastada ka mitte-UPT-na (MUPT). MUPT viimaste aastate mahud on toodud tabelis 4.

**Tabel 4. MUPT teenuste mahud aastatel 2019–2023 (saadetist)**

Postiteenus (tk)	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Siseriiklikud mahud</i>					
Lihtkirja edastamine	*	*	*	*	*
Tähtkirja edastamine	*	*	*	*	*
Väärtkirja edastamine	*	*	*	*	*
Tähtpaki edastamine	*	*	*	*	*
Väärtpaki edastamine	*	*	*	*	*
<i>Rahvusvahelised mahud</i>					

Lihtkirja edastamine	*	*	*	*	*
Tähtkirja edastamine	*	*	*	*	*
Väärtkirja edastamine	*	*	*	*	*
Tähtpaki edastamine	*	*	*	*	*
Väärtpaki edastamine	*	*	*	*	*
<b>Kokku</b>	*	*	*	*	*

\* Konfidentsiaalne

Tabelis 4 toodud rahvusvahelised mahud kajastavad ainult riigist väljuvat suunda, kuna antud teenuste raames ei saabu Eestisse ühtegi saadetist. Tabelist 4 on näha, et 2023. aastal langes MUPT saadetiste arv 0,96 mln saadetise võrra ehk 12,3%. Viimase viie aastaga on langenud siseriiklike lihtsaadetisena edastatavate kirisaadetiste arv 35,0% ja rahvusvaheliste lihtsaadetisena edastatavate kirisaadetiste arv koguni 62,3%.

### 3. Tegevusluba mittenõudvad postiteenused

Postiteenused, mille osutamiseks ei ole vaja taotleda tegevusluba ja mille osutamiseks piisab registreeringust, olid endiselt kullerpostiteenus, otsepostiteenus ja perioodilise väljaande edastamise teenus.

#### 3.1. Kullerpostiteenus

Kullerpostisaadetiseks loetakse kirisaadetis ja postipakk:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale allkirja vastu või muu isikusamasuse tuvastamist võimaldava tunnuse alusel;
- mis edastatakse kulleriga kiirel ja usaldusväärsel viisil;
- mille saatjal on võimalus igal hetkel saada informatsiooni saadetise asukoha kohta selle teekonnal, sekkuda saadetise kättetoimetamisse ja vajaduse korral korraldada ümber selle edastamist.

2023. aasta lõpu seisuga oli MTR-is registreeritud 51 kullerpostiteenuse osutajat, kellest tegelikult osutas teenust 21 ettevõtjat. Nendeks olid Bolt Operations OÜ, AS Eesti Post (edaspidi Eesti Post), OÜ A-Kuller & Partnerid, AS Express Post (edaspidi Express Post), AS DPD Eesti (edaspidi DPD), OÜ EKLT, DHL Express Estonia AS (edaspidi DHL), Itella Estonia OÜ (edaspidi Itella), FedEx Express Estonia AS (edaspidi FedEx), T grupp OÜ, Autopost Terminal OÜ, Aberg Express OÜ, Euroxkuller OÜ, Venipak Eesti OÜ (edaspidi Venipak), DK LOGISTICS OÜ, Jet Express OÜ, OSC Transport OÜ, Balti Logistika AS, K Security OÜ, FamLogistics OÜ ja Nova Post Estonia OÜ (edaspidi NOVA POST).

Teenust ei osutanud 9 ettevõtjat (st aastakäive oli null). Nendeks olid OÜ MGI Turundus, Saratopi OÜ, Puupost OÜ, OÜ MINIKOPP, Adduco OÜ, AS Komerik, Vabalthingav OÜ, Osaihing Landsales ja Fortrexs global OÜ.

Postiteenuse turust ülevaate saamiseks edastas Konkurentsiamet kõigile ettevõtjatele, kellel on tegevusluba või MTR-is registreering, ankeedi, milles palus andmeid nii mahtude kui ka käivete kohta.

Täidetud ankeeti ei õnnestunud aruande koostamise ajaks tagasi saada 21 ettevõtjalt. Nendeks olid 24express OÜ, Federal Express Corporation Eesti filiaal, A.S.B Grupp OÜ, Bentte OÜ,

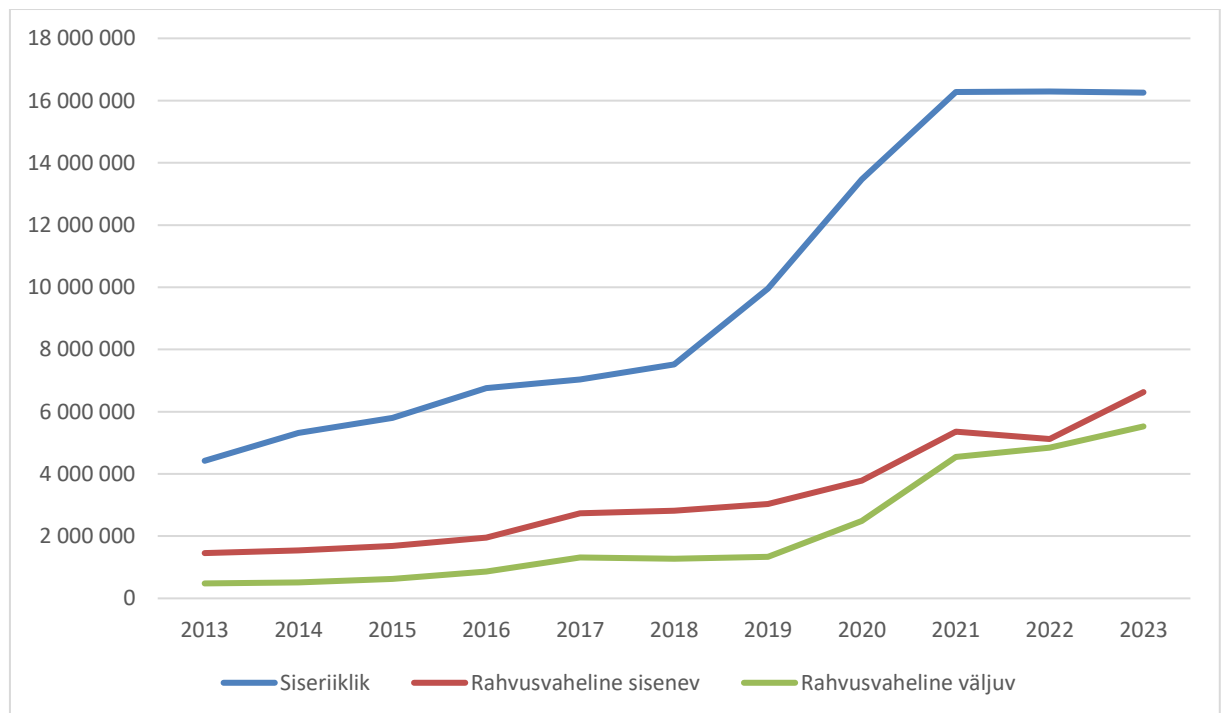
DataInternational Group OÜ, DmK Studio OÜ, Eesmaa OÜ, FF Group OÜ, Grand Delivery OÜ, LKF Kuller OÜ, MAILPUER OÜ, OLAARAN OÜ, OSAÜHING AKR-GRUPP, Osaühing Avotra, Osaühing GlobexService, Osaühing T.P.PROJEKT, OÜ Reval Kuller, Roadrunner OÜ, RP Service Group OÜ, Secutech Corp UÜ ja wishlist OÜ. Konkurentsiametile teadaolevalt need ettevõtjad 2023. aastal kullerpostiteenust ei osutanud või oli edastatud saadetiste arv marginaalne ning nende turuosa kokku jäi hinnanguliselt alla 5%.

2023. aasta kullerpostiteenuste käive (siseriiklik ja rahvusvaheline) oli 147,3 mln eurot. Saadetisi edastati 2023. aastal kokku 28,4 mln tükki (vt tabel 5).

**Tabel 5. Kullerpostisaadetiste arv aastatel 2019–2023**

Kullerpostisaadetis (tk)	2019	2020	2021	2022	2023
Siseriiklik	9 954 577	13 467 963	16 275 373	16 292 055	16 251 196
Rahvusvaheline sisse	3 037 273	3 780 526	5 361 226	5 120 737	6 630 352
Rahvusvaheline välja	1 333 133	2 484 932	4 540 896	4 840 924	5 526 775
<b>Kokku</b>	<b>14 324 983</b>	<b>19 733 421</b>	<b>26 177 495</b>	<b>26 253 716</b>	<b>28 408 323</b>

Tabelist 5 annab ülevaate joonis 2, kus on toodud viimaste aastate mahumuutus graafiliselt.



*Joonis 2. Kullerpostisaadetiste arvu muutus aastatel 2013–2023*

Jooniselt 2 on näha, et siseriiklike saadetiste arv on olnud pikalt kiirelt tõusvas trendis, kuid on viimasel aastal jäänud võrreldes eelmiste aastatega samale tasemele. Samal ajal kasvas rahvusvaheliste saadetiste arv.

Siseriiklikult olid suurimad teenuse osutajad 2023. aastal teenuse mahu järgi alustades suuremast Eesti Post, Itella ja DPD (kokku 90% turust).

Rahvusvahelise teenuse osutamisel (välismaale saadetavad saadetised) olid 2023. aastal turuliidrid teenuse mahu järgi alates suuremast Eesti Post, Itella, EKLT OÜ, DHL Express Estonia AS ja DPD (kokku 87,1% turust).



Kullerpostiteenuste kogumahust oli 2023. aastal siseriikliku kullerpostiteenuse osakaal 57,2% ja rahvusvahelise teenuse osakaal 42,8%.

### 3.2. Otsepostiteenus

Otsepostisaadetiseks loetakse kirisaadetis:

- mis väljastatakse saajale või tema esindajale ilma allkirjata;
- mille sisuks on turunduslik või avalik materjal;
- mida edastatakse samaaegselt vähemalt 100 saajale;
- mille sisu, kaal ja mõõtmed on identsed teiste samaaegselt edastatavate saadetiste omadega, välja arvatud saaja nimi, postiaadress, identifitseerimisnumber ning muud teised, mis ei muuda sõnumi olemust;
- mille pakendile on kantud märge „reklaam“, „reklaam posti teel“ või „otsepost“.

2023. aasta lõpu seisuga oli MTR-i kantud seitse teenuse osutajat, kellest teadaolevalt ainult kolm osutasid teenust. Nendeks olid Eesti Post, Express Post ja väikses mahus ka FamLogistics OÜ. NOVA POST, Puupost OÜ ja OÜ MINIKOPP teenust ei osutanud. DataInternational Group OÜ-lt andmeid saada ei õnnestunud, kuid eelnevate aastate andmete põhjal antud ettevõtja teenust ei osutanud. Suurim teenusepakkuja oli Eesti Post.

Otsepostiteenuse käive oli 2023. aastal \* mln eurot ja edastatud saadetiste arv oli \* mln tükki. Võrreldes eelneva aastaga on käive jäänud samale tasemele, kuid saadetiste arv vähenes 26,4% (vt tabel 6).

**Tabel 6. Otsepostiteenuse näitajad aastatel 2019–2023 (eurot, saadetist)**

Näitaja	2019	2020	2021	2022	2023
Käive (€)	*	*	*	*	*
Saadetiste arv (tk)	*	*	*	*	*
Keskmine ühikuhind (€/tk)	0,191	0,194	0,199	0,227	0,304

\* Konfidentsiaalne

Tabelis 6 toodud käibe ja saadetiste arvu muutumine ajas on esitatud joonisel 3.

\* Konfidentsiaalne

*Joonis 3. Otsepostiteenuse käive ja saadetiste arv aastatel 201–2023 (eurot, saadetist)(konfidentsiaalne)*

Jooniselt 3 on näha, et teenust on kasutatud üha vähem. Viimastel aastatel on toimunud langus. Käibe languse tempo on olnud mahu langusest aeglasem teenuse hinnatõusude tõttu.

### 3.3. Perioodilise väljaande edastamise teenus

Perioodiline väljaanne on saatjalt tellitav ja tema poolt postiteenuse osutajale perioodiliselt, sagedusega vähemalt üks kord kvartalis edastamiseks üleantav adresseeritud trükkis.

MTR-i kohaselt oli 2023. aasta lõpu seisuga registreeritud teenuse osutajaid kuus, kuid teenust osutas neist teadaolevalt vaid kaks ettevõtjat – Eesti Post ja Express Post. Puupost OÜ, OÜ MINIKOPP ja FamLogistics OÜ teenust ei osutanud. DataInternational Group OÜ-lt andmeid

saada ei õnnestunud, kuid eelnevate aastate andmete põhjal antud ettevõtja teenust ei osutanud. Suurim teenusepakkuja oli Eesti Post.

Kokku edastati 2023. aastal \* mln perioodilist väljaannet ja teenuse kogukäive oli \* mln eurot (vt joonis 4). Suurim teenusepakkuja oli Eesti Post.

\* Konfidentsiaalne

*Joonis 4. Saadetiste arv ja teenuse käive aastatel 2011–2023 (saadetist, eurot)(konfidentsiaalne)*

Jooniselt 4 on näha, et saadetiste arv on viimase kümne aasta jooksul stabiilselt langenud, kuid käive on kasvanud perioodilise väljaande edastamise teenuse hinnatõusude mõjul.

## 4. UPT osutaja

UPT osutaja on isik, kellele Konkurentsiamet on väljastanud tegevusloa UPT osutamiseks. UPT osutamiseks väljastatakse tegevusloa ainult ühele isikule. UPT osutaja määratakse viieks aastaks avaliku konkursiga, mille korraldab Konkurentsiamet.

UPT osutaja peab pakkuma UPT teenuseid (kuni 2 kg kaaluva kirisaadetise liht-, täht- ja väärtsaadetisena edastamine ning kuni 20 kg kaaluva postipaki täht- ja väärtsaadetisena edastamine) järjepidevalt, kvaliteetselt ja taskukohase tasu eest kogu Eesti Vabariigi territooriumil õigusaktidega sätestatud alustel ja korras.

UPT osutamise tegevusloa perioodiks 09.10.2019–08.10.2024 on Eesti Postil. UPT osutaja leiti 2019. aastal Konkurentsiameti poolt korraldatud avaliku konkursi kaudu.

Kehtiva tegevusloa tingimuste kohaselt peab UPT osutajal olema vähemalt 111 postkontorit ja vähemalt 1033 kirjakasti üle Eesti. UPT-d tuleb osutada viiel päeval nädalas ja vähemalt kaks tundi päevas (postkontoris) kõikidele soovijatele võrdsetel tingimustel ja taskukohase tasu eest. Koos tegevusloaga kaasneb Eesti Postil vastavalt postiseaduses sätestatud kohustus osutada oma postivõrgu vahendusel üle Eesti pensionide ja toetuste väljamaksmise ning rahasiirete teenuseid. Lisaks on UPT osutajal kohustus edastada oma postivõrgu vahendusel kuuel päeval nädalas perioodilisi väljaandeid.

Eesti Post osutab lisaks UPT-le ka kõiki teisi postiseaduses kirjeldatud postiteenuseid (tegevusloaga kirisaadetiste ja postipakkide edastamine nii siseriiklikult kui ka rahvusvaheliselt, samuti kullerpostisaadetiste, otsepostisaadetiste ja perioodiliste väljaannete edastamine). Peale postiteenuste osutab Eesti Post veel näiteks postisaadetiste transiidi, lao-, veo-, finants- ja teisi teenuseid.

Eesti Postil oli 2023. aasta lõpu seisuga 111 postkontorit, kus osutati kõiki UPT kogumisse kuuluvaid teenuseid. Kõikidest 111 postkontorist 55 olid sellised, kus Eesti Posti nimel osutas teenust lepingupartner. Postipunkte (koht, kus ei osutata kõiki tegevusloaga hõlmatud postiteenuseid) ei olnud. Kirjakaste oli ettevõtjal 1033 ning kohti, kus müüdi ainult postmarke, oli 346. Nimekaste oli Eesti Postil 74. See on teenus, kus saaja laseb kogu oma posti suunata elu- või asukoha aadressi asemel nimekasti. Nii ei pea saaja avaldama saatjale oma tegelikku aadressi, vaid selleks on märgitud Eesti Posti vastav nimekast.

Eesti Postil oli 2023. aasta lõpu seisuga kokku 1923 töötajat ehk 150 võrra rohkem kui eelneval aastal. Kõikidest töötajatest oli postiteenustega seotud 1629 inimest ehk 232 võrra rohkem kui eelneval aastal. Postiteenuste osutamiseks vajamineva tööjõu hulk on suurenenud. Selle põhjuseks on kullerteenuse mahu kasv ja perioodika teenuse osutamise ülevõtmine Express Postilt.

Eesti Posti (mitte kontserni) toodete ja teenuste müügi käive oli 2023. aastal 108,1 mln eurot, millest postiteenuste käive moodustas \* mln eurot. Eesti Post teenis 2023. aastal 2,3 mln eurot kahjumit.

#### 4.1. Kuluarvestus

Postiseaduse kohaselt peab UPT osutaja pidama tulu- ja kuluarvestust eraldi:

- UPT kogumisse kuuluva postiteenuse kohta;
- iga teenuse lõikes, mille osutamiseks kasutatakse UPT kogumisse kuuluva postiteenusega ühiseid ressursse.

Tulu- ja kuluarvestuse vastavust postiseaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele hindab sõltumatu audiitor. Seoses UPT makse ja ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise taotlusega kaasas käiva aruandlusega on ka Konkurentsiametil vajadus hinnata Eesti Posti kulusid ja nende põhjendatust.

Eeltoodust tulenevalt on Eesti Posti kuluarvestuse temaatikat kajastatud aruandes koos UPT ebamõistlikult koormavate kulude temaga.

#### 4.2. UPT tasud

Vastavalt postiseadusele, tuleb UPT-d osutada taskukohase tasu eest. Selle piirmäärad kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega Konkurentsiameti ettepanekul. See tähendab, et UPT osutaja võib küll tasud ise määrata, kuid ületada ei tohi ministri poolt määrusega kehtestatud piirmäärasid. Praktikas on UPT osutaja määranudki müügihinnaks ministri poolt kehtestatud tasud.

Konkurentsiamet tegi 2023. aastal ettepaneku UPT taskukohaste tasude muutmiseks. Viimati muudeti UPT taskukohaseid tasusid 2020. aastal ja sellest ajast on muutunud UPT kasutajate sissetulekud ning on kasvanud kulud energiale ja transpordile. Samuti oli tõusnud töötasu alammäär. Valdkonna eest vastutav minister nõustus 2023. aastal Konkurentsiameti esitatud ettepanekuga ja muutis taskukohaste tasude määrust vastavalt ettepanekule. Muudatused jõustusid alates 10.05.2023.

### 4.3. UPT allahindlused

Postiseadus võimaldab teha UPT tasudele allahindlust. Allahindluse määr peab olema kulupõhine ning põhjendatav suure koguse üleandmisest tuleneva kulude kokkuhoiuga. Allahindlust võib rakendada, kui postisaadetise edastamise kulu on tavateenuse osutamise kulust väiksem. Allahindlus ja sellega seotud tingimused peavad olema läbipaistvad ja lähtuma võrdse kohtlemise printsiibist.

Iseenesest ei saa UPT puhul tekkida suure koguse üleandmisega kaasnevat kulude kokkuhoitu, kuna UPT raames saab korraga üle anda kuni 100 kirisaadetist või 25 postipakki. Vastasel juhul on tegemist partiisaadetisega ja see ei kuulu UPT koosseisu.

Eesti Post ei pakkunud UPT teenustele allahindlusi 2023. aastal.

Säilinud on spetsiaalselt vaegnägijatele adresseeritud postisaadetiste (sekogrammid) ja vangilaagrites viibivate interneeritute postipakkide tasuta edastamise võimalused, mis tulenevad ülemaailmsest postikonventsioonist.

## 5. UPT ebamõistlikult koormavate kulude katmine

---

### 5.1. UPT makse

UPT makse on postiteenuse osutaja poolt tegevusloaga postiteenustelt tasutav makse iga saadetise kohta. Makse määr kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul. Ettepaneku esitamisel võtab valdkonna eest vastutav minister aluseks Konkurentsiameti ettepaneku. Postiseaduse kohaselt võib UPT makse olla kas teatud protsent tegevusloa alusel osutatava postiteenuse (v.a UPT teenus) käibest või fikseeritud summa igalt tegevusloaga teenuse (v.a UPT teenus) raames edastatud saadetiselt. UPT makset kogub Konkurentsiamet. Makset kogutakse, et hüvitada UPT osutajale UPT osutamise kohustusest tekkida võivaid ebamõistlikult koormavaid kulusid. Ebamõistlikult koormavad kulud võivad tekkida juhtudel, kui valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud taskukohased tasud ei kata UPT osutamise kohustusest tingitud põhjendatud kulusid.

Makset peavad tasuma kõik tegevusloaga postiteenuseid osutavad ettevõtjad. 2023. aastal olid nendeks Eesti Post, NOVA POST ja Express Post.

2023. aastal kehtinud UPT makse määrad rahastamiskohustusega postiteenuse osutajale olid järgmised:

- lihtsaadetisena edastatav kirisaadetis 0,08 eurot;
- tähtsaadetisena edastatav kirisaadetis 0,40 eurot;
- väärtsaadetisena edastatav kirisaadetis 0,40 eurot;
- lihtsaadetisena edastatav postipakk 0,00 eurot;
- tähtsaadetisena edastatav postipakk 0,00 eurot;
- väärtsaadetisena edastatav postipakk 0,00 eurot.

Maksemäärad on püsinud muutumatuna 2014. aastast. Eesti Posti tasutud UPT makse 2023. aasta eest on esitatud tabelis 7. Teenuse maht lähtudes auditeerimata andmetest.

**Tabel 7. Eesti Posti tasutud UPT makse 2023. aasta eest**

Postiteenus	Teenuse maht (tk)	Makse määr (eurot)	Makse (eurot)
<i>Riigisisene teenus</i>			
Lihtkirja edastamine	*	0,08	*
Tähtkirja edastamine	*	0,40	*
Väärtkirja edastamine	*	0,40	*
Tähtpaki edastamine	*	0,00	*
Väärtpaki edastamine	*	0,00	*
<i>Rahvusvaheline teenus</i>			
Lihtkirja edastamine	*	0,08	*
Tähtkirja edastamine	*	0,40	*
Väärtkirja edastamine	*	0,40	*
Tähtpaki edastamine	*	0,00	*
Väärtpaki edastamine	*	0,00	*
<b>Kokku</b>	<b>6 583 887</b>		<b>643 205,84</b>

\* Konfidentsiaalne

Express Posti tasutud UPT makse 2023. aasta eest on toodud tabelis 8. Teenuse maht lähtudes auditeerimata andmetest.

**Tabel 8. Express Posti tasutud UPT makse 2023. aasta eest**

Postiteenus	Teenuse maht (tk)	Makse määr (eurot)	Makse (eurot)
<i>Riigisisene teenus</i>			
Lihtkirja edastamine	*	0,08	*
Tähtkirja edastamine	*	0,40	*
<b>Kokku</b>	*		*

\* Konfidentsiaalne

NOVA POSTi tasutud UPT makse 2023. aasta eest on toodud tabelis 9. Teenuse maht lähtudes auditeerimata andmetest.

**Tabel 9 NOVA POSTi tasutud UPT makse 2023. aasta eest**

Postiteenus	Teenuse maht (tk)	Makse määr (eurot)	Makse (eurot)
<i>Riigisisene teenus</i>			
Lihtkirja edastamine	*	0,08	*
Tähtkirja edastamine	*	0,40	*
Väärtkirja edastamine	*	0,40	*
Tähtpaki edastamine	*	0,00	*
Väärtpaki edastamine	*	0,00	*
<i>Rahvusvaheline teenus</i>			
Lihtkirja edastamine	*	0,08	*
Tähtkirja edastamine	*	0,40	*
Väärtkirja edastamine	*	0,40	*
Lihtpaki edastamine	*	0,00	*
Tähtpaki edastamine	*	0,00	*
Väärtpaki edastamine	*	0,00	*
<b>Kokku</b>	*		*

Seega kokku tasuti UPT makset 2023. aasta kohta \* eurot.

Konkurentsiameti hinnangul ei ole vaja muuta UPT makse määrasid 2023. aastal.

## 5.2. UPT hüvitis

2022. aastal sai alguse menetlus 2021. aasta UPT ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise osas. Konkurentsiamet jõudis küll otsuseni 2023. aasta lõpus, kuid antud menetlus kandus edasi 2024. aastasse. Põhjuseks on asjaolu, et UPT osutaja ei nõustunud ameti otsusega väljamakstava summa üle ja vaidlustas otsuse kohtus. Otsuse kohaselt leidis Konkurentsiamet, et 2021.aastal UPT ebamõistlikult koormavaid kulusid tekkis summas \*eurot, mis on UPT osutajale ka hüvitatud. UPT osutaja soovis, et talle hüvitataks \*eurot, kuid Konkurentsiamet leidis läbiviidud menetluse tulemusel, et \*euro ulatuses ei olnud taotletud hüvitis põhjendatud.

## 6. Postivõrk

Postivõrk on seadmete ja vahendite süsteem, mida postiteenuse osutaja kasutab postisaadetiste edastamiseks. Postivõrk jaguneb kogumis- ja jaotusvõrguks.

Postiteenuse osutaja postivõrgu juurdepääsupunkt on nii tegevuskoht kui ka vahend, mida postiteenuse osutaja kasutab postiteenuse osutamiseks. Juurdepääsupunktideks on muu hulgas postkontorid ja kirjakastid.

Postkastid ei ole käsitatavad postivõrgu osana, kuivõrd tegemist on saaja kasutuses või omandis oleva vahendiga, mis on mõeldud eelkõige lihtsaadetisena edastatavate postisaadetiste ja perioodiliste väljaannete kättesaamiseks.

### 6.1. Postkontorid

Postkontor on püsiv tegevuskoht, kus on tagatud kõigi tegevusloaga hõlmatud postiteenuste osutamine. Postkontorite paiknemine peab tagama tegevusloaga hõlmatud postiteenuste takistuseta osutamise kõigile soovijatele võrdsetel tingimustel, olenemata nende elu- või asukohast.

Tegevusloa tingimuste kohaselt oli NOVA POSTi minimaalne lubatud postkontorite arv üks ja Eesti Postil 109 (vt tabel 10). Tegelikult oli Eesti Postil 2023. aasta lõpu seisuga 111 postkontorit ja NOVA POSTil 1 postkontor.

**Tabel 10. Eesti Posti, NOVA POSTi ja Express Posti postkontorite arv aastatel 2010–2023**

Aasta	Eesti Post		Express Post		NOVA POST	
	Miimum	Tegelik	Miimum	Tegelik	Miimum	Tegelik
2010	344	351	4	5	N/A	N/A
2011	344	344	4	5	N/A	N/A
2012	320	320	4	4	N/A	N/A
2013	320	323	4	4	N/A	N/A
2014	320	321	4	4	N/A	N/A
2015	320	320	4	4	N/A	N/A
2016	320	320	4	4	N/A	N/A
2017	320	311	4	4	N/A	N/A
2018	245	271	4	4	N/A	N/A
2019	215	264	4	4	N/A	N/A
2020	215	264	4	4	N/A	N/A

2021	215	264	4	4	N/A	N/A
2022	215	155	4	4	N/A	N/A
2023	109	111	N/A	N/A	1	1

### 6.1.1. UPT osutaja postkontorid

Nõuded UPT osutaja postkontoritele ja nende paiknemisele on kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määrusega.

Eelkõige peab UPT osutaja arvestama asjaoluga, et juurdepääsupunkt asuks kohas, millele postiteenuse kasutajal on takistamatu juurdepääs. Lisaks sellele peab UPT osutaja võtma arvesse haldusüksuste piire, haldusüksuste väljakujunenud keskuste paiknemist, postiteenuse kasutajate elu- või asukohti, samuti ühistranspordiliinide kulgemist.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 10.07.2006 määruse nr 67 „Nõuded universaalse postiteenuse osutamiseks kasutatavatele juurdepääsupunktidele ja nende paiknemisele“ sõnastuse kohaselt peab igas maakonnas olema vähemalt üks UPT-d osutav postkontor, mis on avatud vähemalt viiel päeval nädalas, kokku vähemalt 25 tundi nädalas.

2023. aastal jätkas Eesti Post UPT osutamist ka tellitava juurdepääsupunkti kaudu, mis on postkontori alternatiiviks maapiirkonnas. Tellitava juurdepääsupunkti arv üle Eesti oli 282, st kanderingi teostajad, kes täitsid muuhulgas ka tellitava juurdepääsupunkti tellimusi.

Tellitava juurdepääsupunkti teenust osutatakse UPT-d kasutajatele, kes asuvad maapiirkonnas lähimast postkontorist mööda avalikke teid mõõdetuna kaugemal kui viis kilomeetrit nende elu- või asukohas. Tellitava juurdepääsupunkti teenuse tellimine elu- või asukohta on tasuta, tuleb vaid tasuda kasutatava postiteenuse eest vastavalt kehtivale hinnakirjale. UPT osutaja tagab tellitava juurdepääsupunkti teenuse esmaspäevast reedeni (v.a rahvus- ja riigipühad). Tellitava juurdepääsupunkti teenuse raames osutatava UPT tingimused ja tasud ei erine postkontorites pakutava UPT tingimustest ja tasudest. Tellitava juurdepääsupunkti teenuse tellimiste arv ei ole piiratud.

### 6.2. Kirjakastid

Express Postil ja NOVA POSTil puuduvad kirjakastid kirisaadetiste kogumiseks, mistõttu puudutab käesolev punkt vaid Eesti Posti paigaldatud kirjakaste, mis on mõeldud lihtsaadetisena edastatavate UPT kirisaadetiste kogumiseks. 2023. aasta lõpu seisuga oli Eesti Postil 1033 ööpäevaringse ligipääsuga kirjakasti.

### 6.3. Ülejäänud juurdepääsupunktid

Lisaks tegevusloaga postiteenuse osutajate juurdepääsupunktidele (postkontorid, kirjakastid, tellitav juurdepääsupunkt) on nii Eesti Postil kui ka teistel postiteenuse osutajatel veel juurdepääsupunkte, kus on võimalik kasutada postiteenuseid. Põhiliselt on selliste kohtade puhul tegemist postipunktidega, kus näiteks kullerpostiteenuse osutajad võtavad vastu saatjate tellimusi ja saadetisi, lisaks sellele, et saadetisi korjatakse ka saatja elu- või asukohast. Postside turul kasutatakse üha rohkem pakiautomaate, mille vahendusel on võimalik saata ja saada postisaadetisi. Pakiautomaate kasutavad Eesti Post, Itella, Venipak ja DPD. DHL-il on pakiautomaadid, mis on mõeldud ainult saadetiste kättesaamiseks. Pakipoed on postiteenuse osutaja lepingupartnerid, kelle juurest on võimalik saada kätte või saata oma pakki. Lisaks

kasutab DPD ka pakiroboteid, mis erinevad pakiautomaadist selle poolest, et pakid liiguvad masina sees ja väljastamine ning sisestamine toimub sama luugi kaudu. Ülevaate kirjeldatud juurdepääsupunktide arvust annab tabel 11.

**Tabel 11. Ülejäänud juurdepääsupunktid aastatel 2018–2023**

Juurdepääsupunkt	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Postipunkt	79	67	39	42	37	23
Pakiautomaat	441	502	699	782	915	1159
Pakipood	63	33	18	20	35	57
Pakirobot	8	8	8	8	11	0
<b>Kokku</b>	<b>595</b>	<b>610</b>	<b>764</b>	<b>852</b>	<b>998</b>	<b>1 239</b>

Nagu tabelist näha, siis pakiautomaatide võrgustik kasvab kiirelt, kuna pakiautomaadid on kuluefektiivsed ja tarbijale mugavad. Ühtlasi on pakiautomaate Eestis juba umbes 12 korda rohkem kui postkontoreid.

## 7. Järelevalve

### 7.1. UPT kirisaadetiste edastamise kvaliteet

Postiseadus näeb ette, kui suur hulk UPT raames siseriiklikult lihtsaadetisena edastatavatest kirisaadetistest peab jõudma adressaadini postitamisele järgneval tööpäeval. Tegemist on kirjadega, mida saab postitada Eesti Posti oranži värvi kirjastidesse, mis paiknevad üle Eesti.

Postiseaduse kohaselt peab vähemalt 90% lihtsaadetisena edastatavatest siseriiklikest kirisaadetistest jõudma üle Eesti saajani postitamisele järgneval tööpäeval (postiseaduse § 37 lg 5). Nõue kehtib enne kirjakastile märgitud tühjendamise kellaaega postitatud kirjadele. Hilisemal kellaajal kirjakasti jäetud kirjade üleandmise päevaks loetakse sellisel juhul kirjakastile märgitud järgmine tühjendamise päev.

Postiseaduse § 37 kohaselt peab UPT osutaja tagama postisaadetiste kogumise ja saajale kättetoimetamise kõikidel tööpäevadel ning mitte vähem kui viiel päeval nädalas ja üks kord päevas kogu Eesti territooriumi ulatuses. Erandid on lubatud riigi- ja rahvuspühade korral ning saarte puhul, millega puudub kogumisele ja kättetoimetamisele ettenähtud sagedusega regulaarne transpordiühendus.

Kuna Konkurentsiamet tegi 2022. aasta lõpus kontrollpostituse järelevalvemenetluse, siis ei nähtud vajadust 2023. aastal selle uuesti läbi viimiseks.

### 7.2. Järelevalve statistika

2023. aastal postside valdkonnas teostatud järelevalve raames tõstatunud menetlustest annab ülevaate tabel 12.



**Tabel 12. Järelevalvemenetluste arv 2023. aastal**

Menetluse liik	Arv
Saabunud kaebusi ja teabenõudeid	106
Algatatud järelevalvemenetlusi	0
Ettekirjutusi	0

Tabelis 12 ei ole arvestatud selliseid telefoni teel suuliselt saabunud kaebusi ja teabenõudeid, millele vastati viivitamatult ning mida seetõttu ei registreeritud. Ametile esitatud kaebuste ja teabenõuete jaotus teemade kaupa on esitatud tabelis 13.

**Tabel 13. Kaebuste ja teabenõuete jaotus 2019–2023. aastal**

Põhjus	2019	2020	2021	2022	2023
Kadumine	19	7	3	6	10
Edastamise kiirus	5	4	4	0	0
Kahjustumine	6	6	1	1	0
Kättetoimetamine või kogumine	8	10	4	5	0
Vale kättetoimetamine	4	1	1	0	2
Klienditeeninduse kättesaadavus	0	1	0	0	0
Postitöötajate käitumine	0	0	0	0	0
Postiteenustele juurdepääs	0	1	0	0	0
Muu põhjus	9	9	7	6	94
<b>Kokku</b>	<b>51</b>	<b>39</b>	<b>20</b>	<b>18</b>	<b>106</b>

2023. aastal esitatud 106 kaebusest ja teabenõudest puudutas siseriiklikke postiteenuseid 6 ja rahvusvahelisi postiteenuseid 6 juhtumit. Vastavad näitajad 2022. aastal olid 10 ja 8 juhtumit. Ülejäänud 94 juhtumit 2023. aastal puudutas perioodika kojukannet. Need probleemid tulenesid sellest, et Eesti Post võttis Express Postilt üle perioodika teenuse osutamise.

## 8. Tegevused 2023. aastal

- Postiteenuse kasutajate õiguste kaitse ja postiteenuse kasutajate nõustamine.
- UPT kättesaadavuse tagamise kontroll.
- Kontroll postsideturul tegutsevate ettevõtjate üle (sh tegevuslubade väljastamine, muutmine).
- Postiseaduse muudatuste läbitöötamine ja analüüsimine koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga.
- UPT osutaja kulude analüüs, tuvastamiseks põhjendatud ebamõistlikult koormavaid kulusid ja nende hüvitamise tagamine.
- UPT taskukohaste tasude ülevaatamine ja võimaliku ettepaneku esitamine valdkonna eest vastutavale ministeeriumile määruse muutmiseks.
- UPT makse tasumise tagamine ja kontroll.
- Postsidealase statistilise teabe kogumine, analüüs ja avaldamine.
- Konkurentsiameti ja riigi esindamine rahvusvahelistes organisatsioonides ja suhtluses.